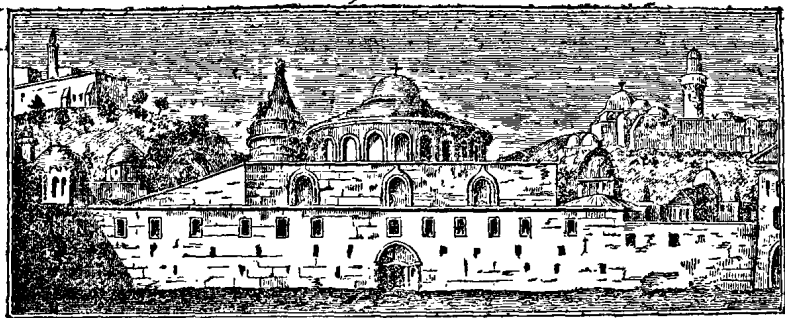

ԵՐԱՐՈՒՄ ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 6.

Մ Մ Մ Ա Գ Ի Ր

ՅՈՒՆԻՍ 30.
1868.

ԱՅԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

Է. Զ Մ Ի Ա Մ Ի Ն Ե Ի Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԵՐԱ Խորայելի որդիքը իրենց հայրենի երկրէն տարագրուած Բաբելոնացիքն եւ Պարսկաստանի գերութեան մէջ կը տառապէին, հայրենեաց սէրը կը րօտիպէր որ ամեն եկաւորներէն եւ անցաւորներէն հարցնեն՝ Թէ ի՞նչ վիճակի մէջ է արդեօք Լըռուսաղէմը, չէ՞ն արդեօք, Թէ անշէն եւ աւերակ։ Եւ հայրենասիրական անձուկն է, զոր կը յիշեցնէ մեզ Սաղմոսի յետապաշտապը. « Հարցէք զողոունէ Լըռուսաղէմի եւ գլխութենէ նորա, ոյք սիրէք զնա ։ Եւ սրտաշարժ սասացուածք գոգցես ամեն տարագրուածներու եւ պանդուխտներու սրտի խորոց ձայնն է. վրան զի ինչ որ էր նախնի Լըռուսաղէմը

մը Խորայելի զաւակաց համար, նոյն է իւրաքանչիւր մարդոյ համար իւր բնիկ հայրենիքը. նոյն է հետեւապէս եւ Հայու համար իւր Հայաստանը—իւր Երմիածինը, Երարատը, այլովքն հանդերձ, Երեքին եւ հայրենազգեցիկ անձուկ մի կը ստիպէ հեռաւոր օտարութեան մէջ պանդխտող իւրաքանչիւր Հայ զաւակ՝ լռելեայն իւր սրտի խորոց մէջ, եւ կամ բանաւոր ձայնաւ կը թեմամբ հարցնել Թէ ի՞նչ վիճակի մէջ է Հայ հայրենեաց մեծամեծ յիշատակարանաց միջնափայրը — Երմիածին ։ Ի՞նչ խորհուրդներ եւ ի՞նչ ձեռնարկութիւններ կը յղանան հայրապետական խորհրդանոցի մէջ, եւ ի՞նչ գոր-

ձեր կը գործունէին ՝ Դ պայծառութիւն
Էկեղեցւոյ և ՚ի շինութիւն Լճիկն ,
Լյո հարցատիրութիւնը շատ բնական
է , վստն դի ուր որ մարդու գանձն է ,
իւր սիրտը եւս այն տեղ է : Հայու
ժառանգական գանձը իւր հայրենեայ
մէջ է , անդ է ուրեմն և իւր սիրտը :
Լյո գանձն է իւր նախնեայ յիշատա-
կարանքը (շէն Թէ անշէն) , իւր հօրե-
նական աւանդները , իւր նախնի Թա-
գաւորական հարստութեան մնացորդ-
ները , իւր հայրապետութիւնը , իւր
հնութիւնքը եւ ներկայի ակնկալու-
թիւնքը : Լնցած են երկար գարեր ,
անցած եւ յաջորդած են քանի մի սե-
րունդներ , յորմէ հետէ Հայաստանի
գաւազներէն շատերը կը բնակին հե-
ռաւոր օրտարութեան մէջ , սակայն ի-
րենց սիրտը հայրենեայ մէջ է և այ-
սօր իսկ երբ այցելութեան կ'եղանեն
իրենց բնիկ և նախնական երկրին , կը
յուզին և կ'այլալին անպատուժ ըզ-
գացմունքներով : Երբ կը տեսնեն հինա-
ւուրց Սասիւր , բաղնադարեան Լջ
միածինը , Լրարտեան բնագաւառի
բիւրաւոր կիսաւեր յիշատակարանը ,
իրենց սիրտը կը Թռտայ , աչքերը
կը պղտորին և արտասուայ կաթիլները
կը Թորին ծնօսներէն : Լյոյսէս իւրա-
քանչիւր հայրենի մնացորդներ , Սա-
սիսի երկնաբերձ կոթողէն սկսեալ մին
չեւ Սեւրապի անշուք եւ տափարակ
գերեզմանաբարը , վերին օդէն սկսեալ
մինչեւ ներքին ոտնակոխ փոշին , մի
առանձին սիրապետութի ունին հայու
սրտի վրայ : Եւ այնչափ զգալի է այս
սիրապետութիւնը : որ օտար ճանա-
պարհորդներն անգամ կըզգածին , յո-
րոց մէկը այս խօսքերով կը բացատրէր
իւր սրտի տպաւորութիւնը , « Երբ
Լրարտեան երկիրը կը գիտեմ , հետք
մի կը նշմարեմ , որ աստուածային հո-
գւոյ ջրնգայութեան հետքն է , կեն-

գանի շունչ մի կը զգամ , որ երբեմն
այս երկիրը գրաւող բարեմասնիկ մարդ-
կութեան խորհրդաւոր շունչն է Դ :

Սոյն օրինակ տպաւորութիւնները
այնքան աւելի սրտի գորանան Թէ հա-
յու և Թէ հայասէր օտարի սրտին մէջ ,
որքան յառաջդիմութեամբ վերակեն-
դանանայ նոյն երկիրը . և մեր աստծին
մի յայտնի ապացոյց է , որ Լջմիածնի
Լրարա անուն օրագրի հրատարակու-
թեան ձեռնարկութիւնը այսօր դրա-
ւած է ամեն մտախոհ և զգայուն հո-
յու մտադրութիւնը : Հայը մեծ բա-
րեաց ակնկալութիւն ունի Լջմիածնի
հայրապետական Լթոռէն , և այն աչ-
քով չլիսի նայի Լրարա օրագրի վե-
րայ , ինչ աչքով որ կընայի միւս ազ-
գային պարբերականներու վրայ : Հայը
կըստասէ տեսնել իւր սրտի , իւր բազ-
մանայ և ակնկալութեանց բղիտածքը
նոյն հայրապետական Լթոռոյ և իւր
օրագրի մէջ : Հետեւապէս որչափ մեծ
է հայու ակնկալութիւնը , այնչափ ընդ-
արձակ է և հայրապետական Լթոռոյ
գործողութեան շջմանը : Լյն Լթո-
ռը , որոյ նախկին հայրապետը Հայաս-
տանեայց լուսաւորութեան հիմք դը-
նելով՝ պսակուէր է Լրարաի գեղե-
ցիկ նշանաբանով , այն Լթոռը այսօր
եւս հայ սերունդի լուսաւորութեան
պարտքն ունի ժողովրդեան ոգեւորիչ
խրախուսանքներով , դպրոցներով , մա-
մուրով եւ ոգեպարար հրատարակու-
թիւններով :

Լրարա () օրագրի հրատարակութիւնը
մասնաւոր գրաւական մի համարելով
այս գործողութեանը Լճը կը վաճա-
քի տեսնել ուրիշ նորանոր ազգաշէն
ձեռնարկութիւններ , մասնաւոր ազ-
գային նոր սերունդի դաստիարակու-
թեան և ընտիր եկեղեցականաց պատ-
րաստութեան նկատմամբ : Լճը կը
փափարի նոյն իսկ Լրարա օրագիրը աչ-

էնքի ընդարձակ պարունակութեամբ տեսնել, ուր ոչ միայն ղետեղին Յայրաբարութեան մէջ նշանակուած յոգ-ուածները, այլ և վիճակագրական տեղեկութիւնք, հայրենեաց ստորագրութեան հետ և պատկերներ նշանաւոր տեղեաց, վանօրէից, շինից և աւերակաց, նմանապէս ժամանակագրական հրատարակութիւնք Հայրապետական գործառնութեանց եւ եկեղեցական դատու տեսչութեան և կացութեան մասին : Սենք յաւտով ենք, որ Ղազար ոչ միայն սիրով կրնապատէ և բարոյ յապէս ու նիւթապէս կը գործակարի Հայրապետական Վթոռոյ ազգաշէն ձեռնարկութեանցը, այլ և Լրարար օրագրի խմբագրութեան ոյժը զօրացը նշու և շրջանը ընդարձակելու համար՝ կը գտնուին Քանուգէտ անձինք, որոնք յանձն կ'առնուն ուրախութիւն մասնակցել, եթէ այդպիսի բանասիրաց կարօտութիւն զգայ սուրբ Վթոռը : Կարճ ասելով, Ղազար կը համարէ Լժպիսանի հայրապետական Վթոռը իբրեւ ազգային լուծեան ներկայացուցիչը եւ իբրեւ հայութեան պատկերը, ուրեմն և որչափ գեղեցիկ և անթերի լինի այս պատկերը իւր ամենակերպ յատկութեամբ, այնչափ փառք է վեհափառ Կաթողիկոսին, պարծանք հայրապետական Վթոռին եւ մխիթարութիւն լուծեան Ղազին :

Եւ քաղցր գիշացմունքով կը շնորհաւորեմք ահա Լրարար օրագրի հրատարակութիւնը և ամենայն յաջողութիւն և յառաջագիմութեան մղով կը զեանդենք Սինի մէջ վեհափառ Կաթողիկոսի կանգալը և նոր օրագրի յայտարարութիւնը ի գիտութիւն ազգայնոց :

Գ. Կորգ Ծաւադ Գրիգորով (. . .) Լուսաւորական Հայոց Անտիպոստոլի Ծանուցանումք :

Հայրապետական ծանր պաշտօնն, զոր վերին Կաթողիկոսութիւնն տնօրինեալ յանձն տրար մեզ, յամենայն շրջանս հոգեւոր տեսչութեան մէրում բռնա հարեալ զաղգօգութեան սուրութենէ, որ միտք սպեղանին քառաջողիմութեան Կղեր յառաջ ընդ իրենց Երջանութեան և բարոյական լուսաւորութեան, աներկմիտ քաջութեան զմեզ գուն գործել լուսմեքով օսան կարողութեան յառաջ վարել զամենայն մտադրեալ գործ մեր ի ցանկալի Ղազին տիրելոյ, յորոց մին է այժմէն իսկ հրատարակել զարժանաւոր լրագիր : Այս աղաքաւ առաջադրեմք Սինտի արքայ Լժպիսանի առաջ յապաղանաց առնել զպատշաճաւոր կարգադրութիւն — պատրաստել զամենայն պակտեալ պարագայս տարարանի Վթոռոյ, որոյ տագգրութեան հարկաւորելի տառքն ընդ մեզ բերեալ ենք, կարգել վերատեսուչ և միանգամայն տնօրէն զՍեն Լրարար պակտեալսն լրել և օգնական նորին ղերկուս ուսման տեղեակ արժանաւոր վարդապետս, և տալ ապագրել զկրտսմանոյ լրագիր մի թանգարան Լրարարական տնութեան և օր ըստ օրէ անքուն հսկողութեամբ ջան ի գործ դրնել, զի ամենայն առարկայք վերաբերեալք ազգային կրօնական և բարոյական յառաջագիմութեանց, յառաջ տարցին համապատշաճ մերումն կարգադրութեան, և յետ աւալումանն յայտնել մեզ զմերձաւորագոյն կարգադրութենէ Սինտի Գրիգորովի մասով 1868 ամի . Լ. 28 . ի սուրբ Լժպիսանի :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ ԱԹՍԱԳԻՐ

Կրօնական, պատմական, բանասիրական և բարոյական աշխատություններ միասին տալը էջմիածնի:

Կրօնականին մէջ կը գրուին մեր եկեղեցական կարգաց և արարողութեանց վրայ տեղեկութիւններ. Կաթողիկոսաց գործեր. սուրբ Հարց գրուածներ, ազգային մատենագրաց կենսագրութիւններ, և ձեռագիր մատենից ծանօթութիւններ:

Պատմականին մէջ Հայաստանի նահանգաց, դաւառաց և քաղաքաց աշխարհագրական դիտելիք. վանօրէից և մենաստանաց ստորագրութիւններ. արձանագրութիւններ, որոց նշխարներն են որ թերութեամբ ժամանակ ժամանակ հրատարակուած են օրագրաց և ամսագրութիւնց մէջ:

Բանասիրականը պիտի լինի Ազգիս վիճակին վրայ տեղեկութիւններ, ազգային դատաստանութեան վերաբերեալ յօդուածներ, նամականիք, նախնեաց ճառեր, ճ նապարհորդութիւններ, ոտանաւորներ, թարգմանութիւններ և այլն, իսկ:

Բարոյականը՝ Սուրբ Գրոց վճռական առաւանդութեան ընդլայնումներ, ազգային յիշատակարանք, առակք, հանելուկք, ընդ որս և օրագրալուրք և այլ աշխատիք:

Բարարար տպագրուելու է ի տարարանի Աժողոպտ սուրբ Եջմիածնի նախաձեռն և ընտիր տառերով և գեղեցիկ թղթով, առ այժմ ամոնոյ յամիս ութնամիկ թերթով յայտարարութեան հրատարակուելէն երկու և միս ետքը:

Բարարար գրուելու է պարզ աշխարհաբար Հայաստանի Արեւանայ գաւառական լեզուով: Ազգիս եկե-

ղեցական կղերը առհասարակ ի հարկէ Ամսագրիս բաժանորդագրելու գրութէ կրօնական նշանակուած է նորագիրը երեք մանկէթ, որք միայն տպագրութեան ծախքը հանելու համար որոշուած են և ոչ վատտակի ակնկալութեամբ:

Բաժանորդ գրուելու ցանկացող Ազգային կը հրաւիրուին իրենց ըստ տորագրութիւնը յանձնել վիճակաւոր Գեր. Առաջնորդաց և նոցա փոխաւորդացը, կանխիկ վճարելով Առաւտայ տարեկան արժէքը, որք անգամք են միանգամայն և գործակալք Ամսագրիս:

Ս. Եջմիածնի. 1868. Սարգ:

ՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԹԵՆԱՍԻՐԻ

Ուսումնական հաստատութիւն և իւր հիմնական լեզու ի հրատարակութեան եղբայր իւրց և ազգականաց բոտ մարմնաց: Գործ. հարկ. թ. 3:

Հայրենիք և հայրենասիրութիւն, Ազգ և ազգասիրութիւն՝ շատ ուղիւսական բառեր դարձած են մեր խորհրդածութեանց, խօսակցութեանց և գրուածոց մէջ: Եթէ բանաստայ վերջին քանի մի տարուան ազգային յիշատակարանները, ճառագրութիւնները, դրոշմաները, թատերական հաստուածները, նամականին և միջեւանգամ աշակերտաց դպրոցական շարագրածները, ամեն տեղ հայրենասիրութիւն կը կարդաս, ամենու մէջ ազգասիրութիւն կը լսես (1): Այս մի դար

(1) Եթեպէս Հայրենասիրութեան և Ազգասիրութեան բառերու կարմու թեանը նայելով մեկը կը նշանակէ սեր առ հայրենի երկիրն և միւսն սեր առ Ազգը: Բայց որովհետեւ երկուսն ևս անխառնար իրարու տեղ